

Криса О. Ю., курсант 3-го курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів стратегічних розслідувань
Науковий керівник – Паршин Ю.І., професор кафедри фінансових та стратегічних розслідувань, доктор економічних наук, професор
(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ

Тіньова економіка є суттєвою перешкодою для розвитку сталої економіки України, зростання соціальних стандартів життя населення країни та входження її на світовий ринок. Вона негативно впливає на економічні процеси та активізує криміналізацію економічних процесів, корумпованість органів державної влади та низьку правову і податкову культуру юридичних та фізичних осіб [1].

Перш ніж розпочати дослідження на цю тематику, треба визначити поняття тіньової економіки. Під тіньовою економікою в Україні розуміють сукупність видів економічної діяльності, заборонених законодавством України, або тих, які з різних причин не враховані у офіційній статистиці [2]. Тіньова економіка наявна в усіх сферах економічної діяльності. Вона виявляється в таких аспектах: виплата неофіційної заробітної плати (заробітна плата «в конвертах»); корупція; «відкати» та відмивання коштів; незаконна підпільна діяльність; шахрайство; приховування доходів; проведення готівкових операцій без обліку.

Міністерство економіки України виділяє такі чинники, що стримують процеси детінізації економіки в Україні:

- низький рівень захисту прав власності;
- недосконалість судової системи країни, і як наслідок, низький рівень довіри суспільства та інвесторів до неї;
- високий рівень корупції в країні;
- недостатній рівень захисту інтелектуальної власності;
- низький рівень ліквідності фондового ринку, захисту прав інвесторів поряд із недостатньою спроможністю регулятора протидіяти зловживанням на ринку;
- наявність територій, непідконтрольних уряду, утворених під час збройного конфлікту на території країни, та, як наслідок, зростання «потенційних можливостей» для застосування схем контрабанди товарами [3].

Треба зауважити, що Мінекономіки зазначає, що сприятливі умови та

належне інституційне середовище неможливо створити доти, доки не будуть подолані системні чинники, що стримують процеси детінізації економіки в Україні [3]. А також зазначимо, що карантинні обмеження, що призвели до тимчасового припинення діяльності певних організацій, призвели до зменшення рівня тіньової економіки. Але це зменшення рівня є слабковираженим, оскільки карантинні обмеження дозволили не лише призупинити роботу організацій, а й дозволили розширити можливості тіньових операцій.

Отже, треба зазначити, що в Україні найбільш поширеною причиною виникнення тіньової економіки є високий рівень корупції та рівень злочинності в економічній сфері. Протидія тінізації економіки України можлива лише після проведення певних реформ, впровадження чіткої державної програми боротьби з організованою злочинністю, в тому числі і в економічній сфері та корупції, розробки комплексної стратегії протидії у співпраці із зарубіжними партнерами, насамперед з метою використання їх позитивного досвіду у боротьбі з цим загрозливим для національної безпеки явищем.

Бібліографічні посилання

1. Бочі А., Поворозник В. Тіньова економіка в Україні: причини та шляхи подолання. *Приховані тригери економічного зростання в країнах Вишеградської четвірки та в Україні*. 2014. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf (дата звернення: 15.10.2021).
2. Літвінцев Р. Причини тіньової економіки України. URL: <https://www.klubok.net/article2533.html> (дата звернення: 15.10.2021).
3. Тенденції Тіньової Економіки. *Міністерство економіки України*. URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki> (дата звернення: 15.10.2021).